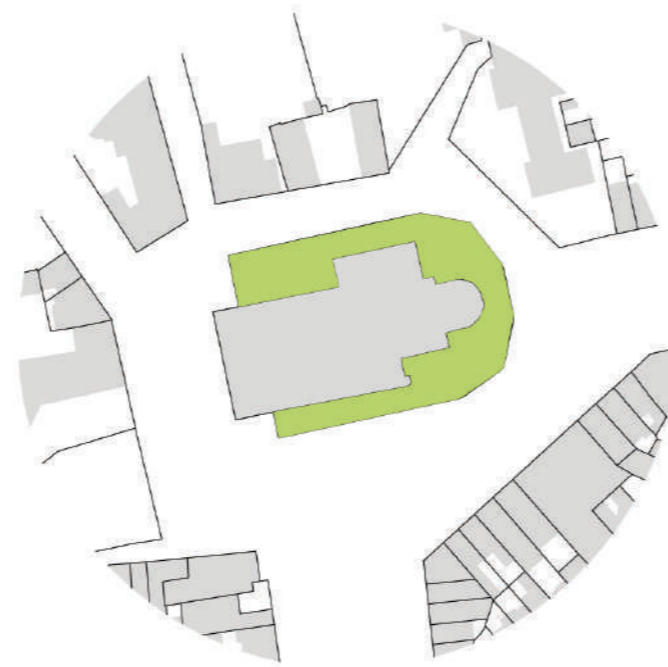

OPWAARDERING VAN DE GROENE RUIMTES

7. CENTRAAL PARK // 8. TUIN VAN DE COLLEGIALE // 9. TUIN VAN DE ESPACE MAURICE
CARÊME

EEN GROENE RUIMTE HERACTIVEREN

Weinige centrale wijken genieten van een **kwaliteitsvolle groene ruimte** zoals het Centrale park. De herkwalificering ervan is een **prioriteit voor de wijk**, opdat het **terug in het bezit zou komen van de bewoners**.

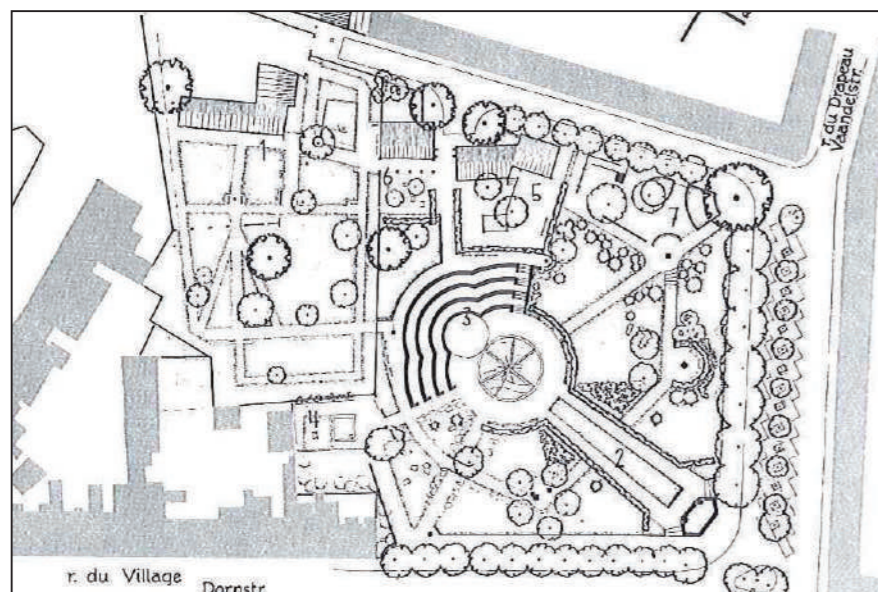
Ten aanzien van het oorspronkelijke plan (onbekende auteur, 1958) en de reeds gevoerde bespiegelingen in het kader van het WC d'Aumale-Wayez (2005-2009), stellen wij de **uitwerking voor van een inrichtingsschema/ beheerplan met 4 belangrijke acties**.

Het is relevant om deze studie toe te vertrouwen aan een **team van tuinarchitecten en stedenbouwkundigen** met de vaardigheden om te werken met een **beschermde site**.

4 BELANGRIJKE ACTIES

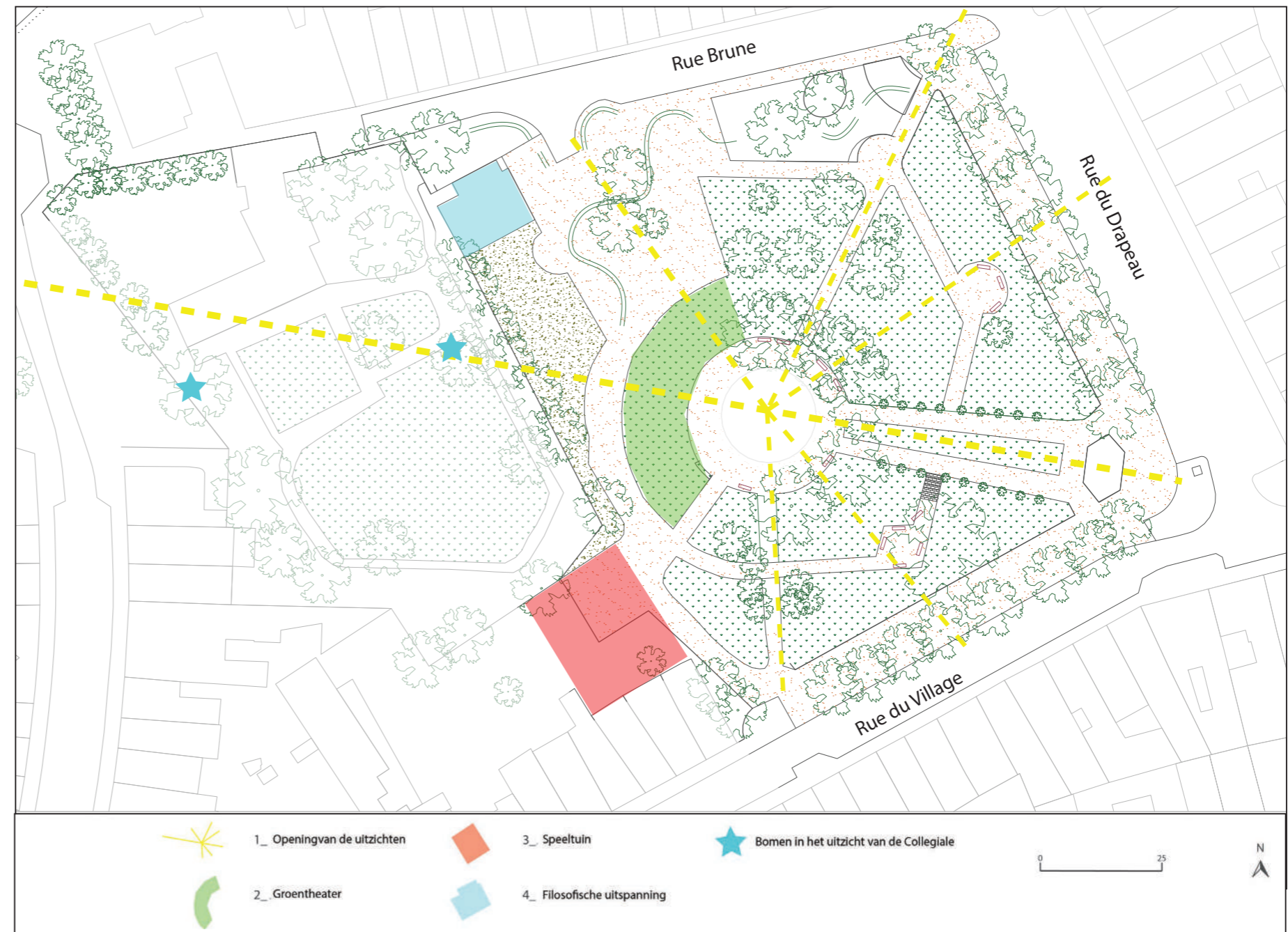
- Opening van de **uitzichten** (1);
- Voltooiing van **het groentheater** (2);
- Inplanting van een speeltuin op de plaats van **het actuele onvolledige bouwfront** (3);
- Herkwalificering van het neo-renaissancepaviljoen als, bijvoorbeeld, **filosofische uitspanning** (4);

De volgende pagina's bepalen de specifieke aandachtspunten en formuleren aanbevelingen per actie.

Oorspronkelijk plan van het park. Onbekende verwezenlijking. 1958. Bron: Anderlecht groene gemeente. Stedenbouw in actie S.n., 1963.

Voorstellen: 4 belangrijke acties

1- DE UITZICHTEN OPENEN EN BEWAREN

DOELSTELLING

De landschappelijke leesbaarheid van het park herstellen om de sociale controle te bevorderen en opnieuw een gevoel van veiligheid te krijgen. Door de plantenmassa's en het meubilair aan de ingangen te verwijderen, die de vluchtwegen verstopen.

AANBEVELINGEN

Een plan van uitzichten uitwerken om:

- Het uitzicht naar de Collegiale te herstellen en te bewaren;
- De lage uitzichten vrij te maken door de boomkruinen te verhogen en meer in het algemeen de groene massa binnen in het park heraan te leggen.
- De toegangen tot het park herconfigureren:

Verwijdering van het stadsmeubilair dat de leesbaarheid van de ruimte belemmert (bord, grote vuilnisbakken, hondenweide, fietsenbox, elektriciteitspalen, enz.). De noordwestelijke ingang verdient een specifieke herconfiguratie in combinatie met het project van de filosofische uitspanning, die de ingang nog meer tot uiting doet komen (verwijdering van de huidige speeltuin en herconfiguratie van de hagen om de passage vlotter te doen verlopen.)

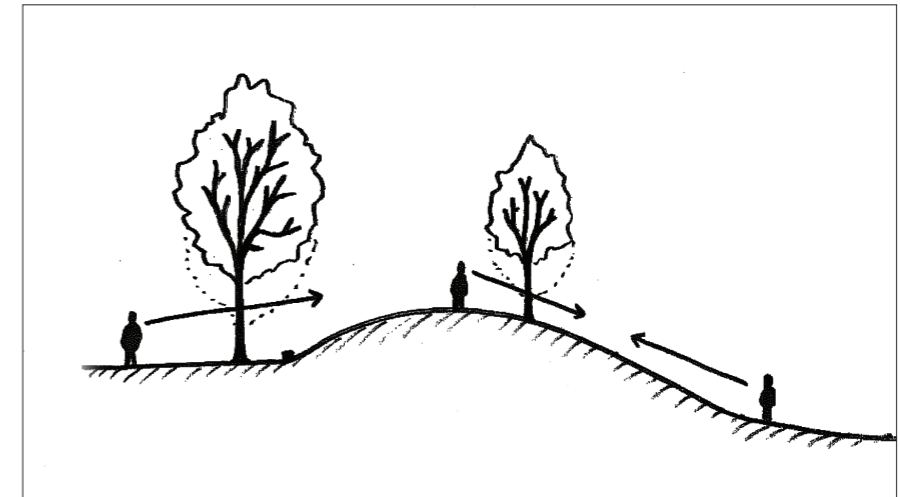
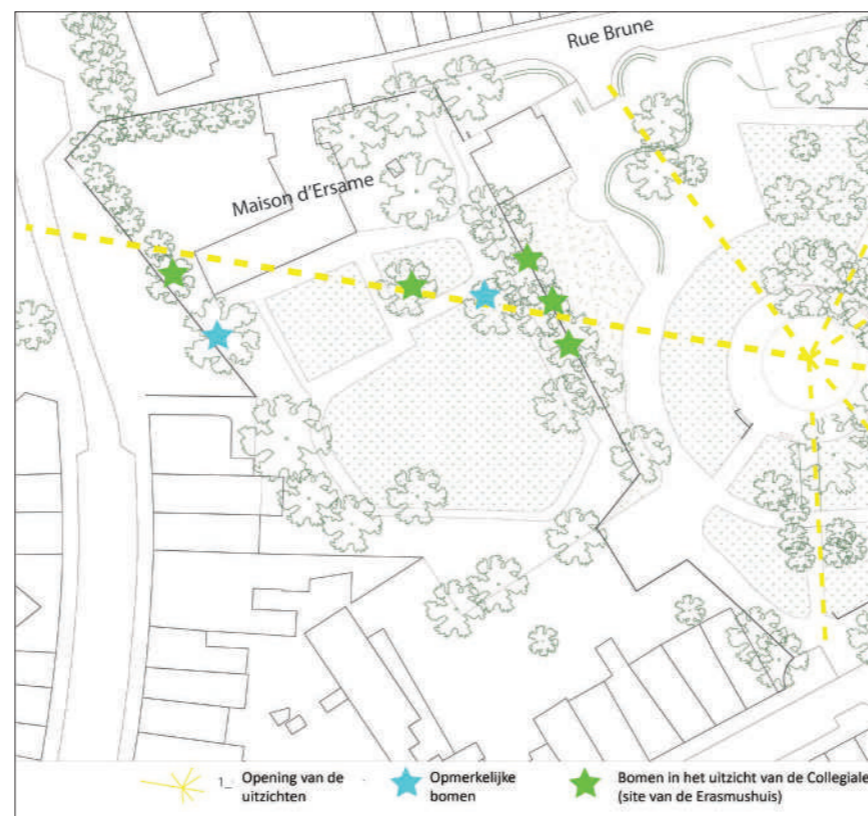
AANDACHTSPUNTEN

- De voorkeur geven aan een voorzichtige snoeibeurt;
- Sommige bomen die het uitzicht naar de Collegiale van op de hoofdas belemmeren, staan in de tuin van het Erasmushuis. Twee ervan zijn geïdentificeerd als opmerkelijk en opgenomen in de wetenschappelijke inventaris. Het is dus belangrijk om te praten met de betrokken actoren; hetzij de gemeentelijke en gewestelijke diensten voor Monumenten en Landschappen, de ambtenaar die instaat voor de wetenschappelijke inventaris, de gemeentelijke dienst die belast is met het beheer van de tuin en de conservator van het Erasmushuis.
- Het park is beschermd en geniet voor de herinrichting dus niet van een financiële ondersteuning door Monumenten en Landschappen.

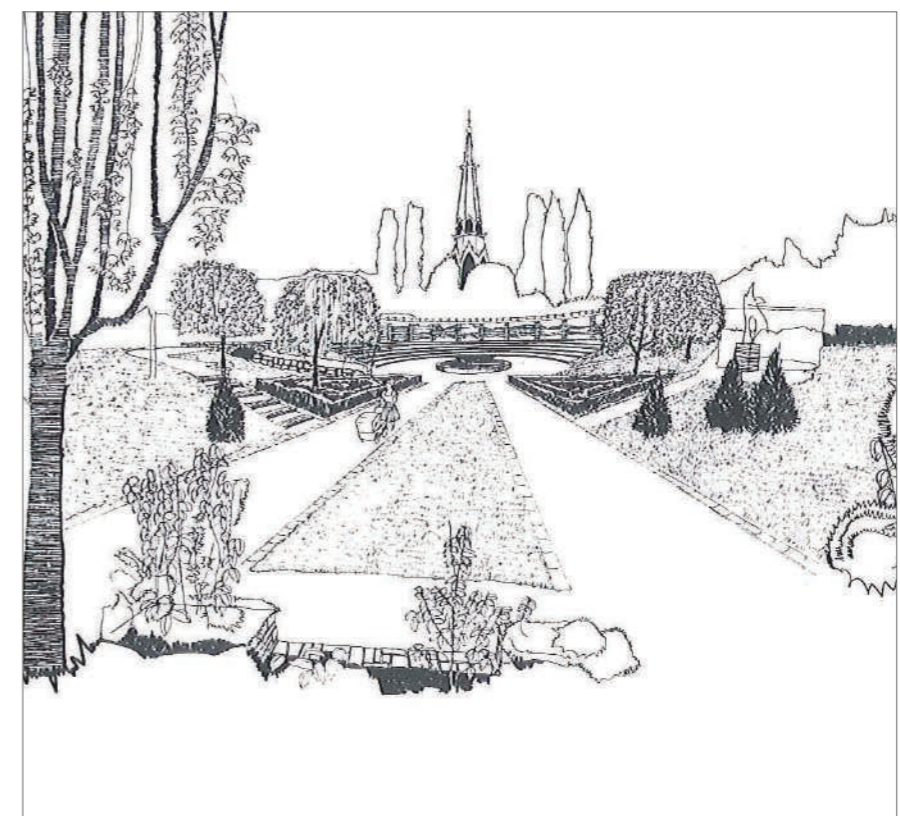

Huidig zicht, balspelen te verwijderen (vergunning verkregen)

Bomen in het uitzicht van de Collegiale

De uitzichten naar het park vrijmaken door de kruinen te verhogen

Schets van het project van 1958. Bron: Anderlecht groene gemeente. Stedenbouw in actie S.n., 1963.

2- HET GROENTHEATER VOLTOOIEN

Een aangename ruimte voor de bewoners en gebruikers van het centrum creëren, waar culturele evenementen in de openlucht kunnen plaatsvinden.

AANBEVELINGEN

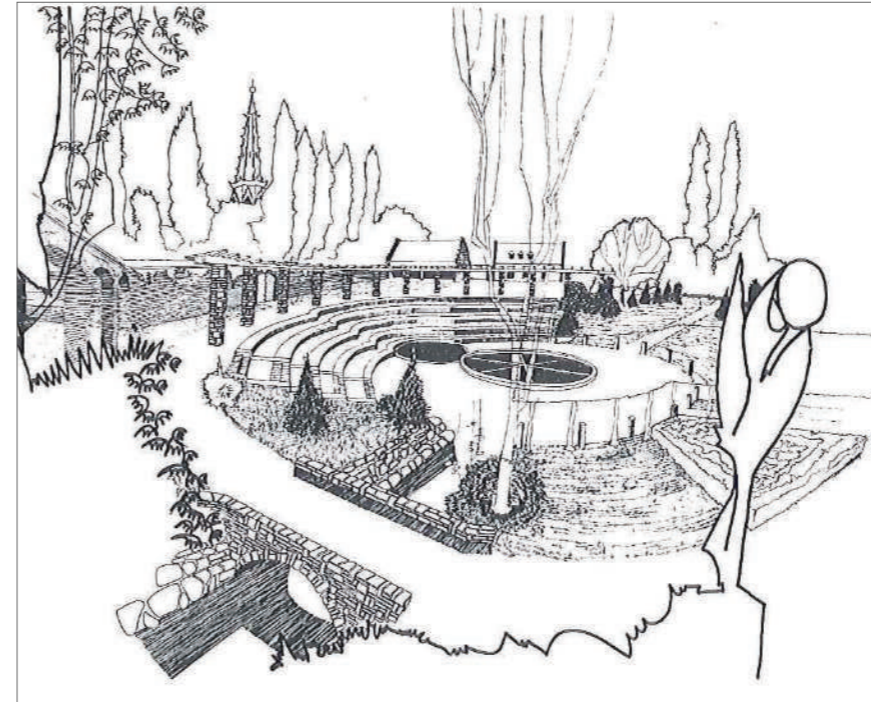
- De inrichting van trapjes uitvoeren die de geest van het park respecteren;
- Een wegneembare vloer over de fontein ontwerpen die als scène gebruikt kan worden.

AANDACHTSPUNTEN

- De auteur van het project zal anticiperen op de technische modaliteiten voor de uitvoering van de trapjes en de scène, door de negatieve impact van het bouwsysteem op de site zoveel mogelijk te beperken;
- Aandacht voor het beheer van deze inrichtingen en hun ongewenste geïnduceerde effecten (nachtelijk gebruik, ...).

DOORWEEKTE GROND

De omgeving van de fontein en de toegangswegen aan de zuidkant zijn regelmatig doorweekt. De oorzaken zijn nog niet geïdentificeerd. Het is dus belangrijk om er de oorsprong van te bepalen en ze te verhelpen in het kader van een inrichtingsschema/beheerplan.

Schets van het project van 1958. Bron: Anderlecht groene gemeente. Stedenbouw in actie S.n., 1963.

Biologische retentietuin van de basisschool van Manassas Park. Virginia, Verenigde Staten.

3. SPEELTUIN

De bewoners en gebruikers van het centrum hebben gemeld dat ze een speeltuin voor de wijk nodig hebben, boven op de bestaande in het Biestebroekpark. Het onvolledige bouwfront van het Centrale park, eigendom van het Erasmushuis (maar beheerd door de gemeente), beslaat een oppervlakte van ongeveer 370 m² die momenteel onderbenut wordt.

AANBEVELINGEN

- Een afgesloten speeltuin creëren (beschermd tegen honden en ongewenst gebruik), op een afgebakend stuk van het perceel;
- Langs de muren plantenpartijen inplanten om de intimiteit van het huizenblok te bewaren;
- Een permeabele grondbedekking verkiezen waarop gespeeld kan worden;
- Modules verkiezen die meerdere soorten activiteiten op een beperkte oppervlakte mogelijk maken;
- Kwaliteitsmaterialen en sobere kleuren verkiezen die passen bij de context van het park (hout, enz.);
- De bewoners en families betrekken bij het ontwerp;
- Een aanvullend aanbod voorstellen dat aantrekkelijk is voor verschillende leeftijdscategorieën.

Possibilité d'aménagement de la friche

Speeltuin van het Tenboschpark, Elsene. Rond de spellen bevinden zich een houten promenade en banken, die het terrein afbakenen en de bewaking van de kinderen vergemakkelijken.

De speeltuin kan gekoppeld worden aan fitnessstoestellen.

De uitspanning in het park van Vorst (Vorst, Brussel) organiseert diverse muziek-, sport- en culturele activiteiten. Sinds 2015 heeft ze een onderbenutte ruimte weer in gebruik genomen.

4. DE FILOSOFISCHE UITSPANNING

Een gemeentelijk gebouw van 130 m², dat momenteel gebruikt wordt door de dienst "Hygiëne en volksgezondheid", uitbaten als animator van het park, middels een overeenkomst met een vzw.

AANBEVELINGEN

- Het gebouw herbestemmen als horecaruimte die publiek kan ontvangen;
- De buitengevel restaureren waarvan de aangrenzende boog ingestort is tijdens de renovatiewerkzaamheden in 2009;
- Inrichting van een klein terras voor het publiek, aan de kant van de bogen;
- Een oproep voor een project voor animatie starten bij verenigingen in Anderlecht.

AANDACHTSPUNT

De oproep voor een project specificeert de insluiting van het gebouw en de verplichting om de buurt te respecteren, alsook zijn beschermingscontext.

Het gemeentelijk gebouw voor herbestemming. De gevel wordt gemarkeerd door de verdwijning van een niet gereconstrueerde boog.

DE TUIN VAN VROEGER HERSTELLEN

De Collegiale wordt omringd door een groene ruimte waarvan de bewoners zouden kunnen genieten indien ze toegankelijk en aangeplant zou zijn. Ze wordt afgesloten door prachtige smeedijzeren hekken die gerenoveerd worden in het kader van de huidige renovatie van de keermuren (door het bureau Origin).

Oude plannen (s.d. ca. 1930-1950) tonen een ingerichte tuin.

DOELSTELLING

Deze groene ruimte herinrichten en ze openbaar toegankelijk maken.

AANBEVELINGEN

- Het ontwerp baseren op de historische plannen: 2 mogelijke opties;
 - Variant 1: organisatie in borders
 - Variant 2: promenade rond de kerk
- Zorgen voor de handhaving van sociale controle op de site (openingsuren, zichtbaarheid van de straat, enz.);
- Bezoek het hele jaar door garanderen door een bijzondere aantrekkingskracht die de andere groene ruimtes van het centrum aanvult (bloei, thematuin, ...) en een animatie in samenhang met de geest van de site (erfgoed, ontmoeting, collectiviteit).

AANDACHTSPUNTEN

- Het werk voor de valorisatie van de tuin kan opgenomen worden in de fasering van de restauratie van de Collegiale, die momenteel in uitvoering is. Er wordt immers een functionele restauratie van de hekken voorgesteld door Origin.
- Onderhoud van de hekken: voldoende ruimte tussen de planten en de hekken bewaren om ze vrij en zichtbaar te houden, het onderhoud ervan mogelijk te maken en te voorkomen dat ze te snel verwerpen.
- Project toe te vertrouwen aan een tuinarchitectenbureau.

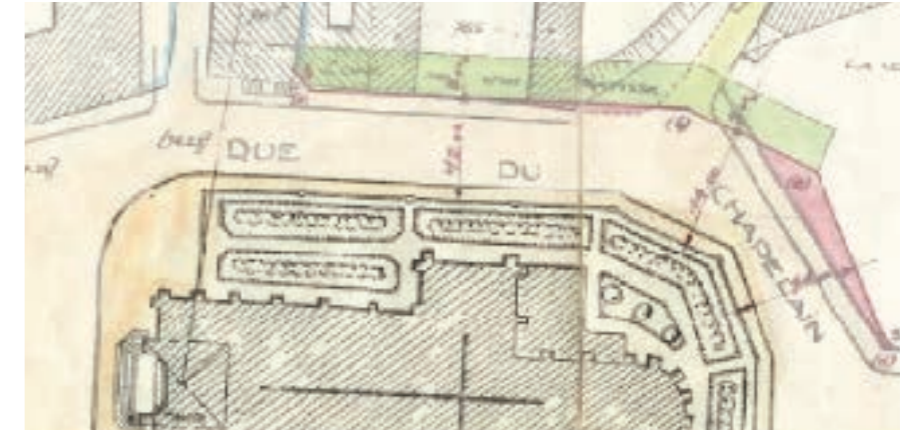
Uitzicht op de tuin van op het Dapperheidsplein in februari 2017. De site van ongeveer 1300 m² is niet ingericht. Er staan slechts enkele bomen ((hulst en taxus), die door de jaren heen opmerkelijk geworden zijn door hun grote afmetingen.

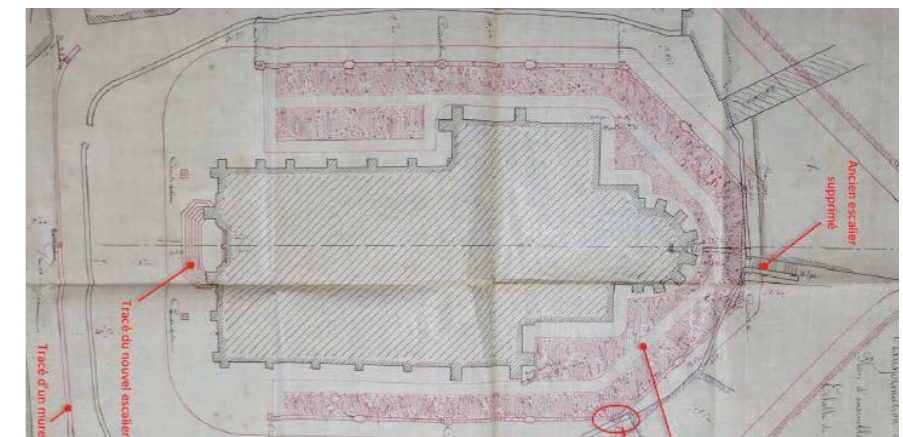
Hekken rond de tuin.

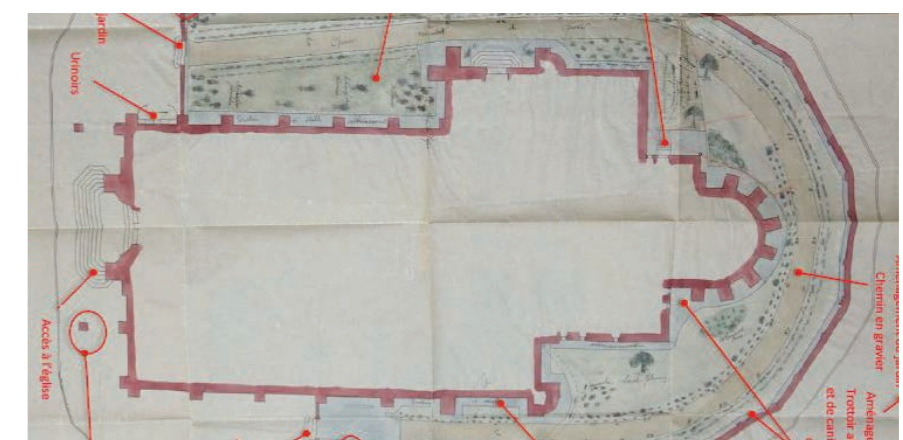
Postkaart met de plantengroei (tuin) zichtbaar vanaf de Collegiale, 1907, Dexia

Plan van herinrichting van de huizenblokken rond de Kapelaanstraat (zonder datum, ca 1930-1950) met een in borders georganiseerde tuin rond de kerk.

Tuin van de Collegiale, 1874. Bron: Kerkfabriek in een studie van het bureau Origin

Plan "Ontwerp van aanleg van een tuintje rond de Sint-Pieterkerk", 1902. Bron: Kerkfabriek in een studie van het bureau Origin

VARIANT 1: ORGANISATIE IN BORDERS

Naar het voorbeeld van het plan zonder datum (vorige pagina)

- Tracé van de afgesloten Franse tuin, bloemperken afgebakend met hagen (of een vormgegeven bord).
- Beide toegangen zijn opnieuw geopend om het parcours rond het monument te herstellen.
- In de tuin is opnieuw een laan in dolomiet aangelegd, die de geometrische bloemperken afbakent.
- Achter de kerk kunnen twee ontspanningsruimtes ingericht worden

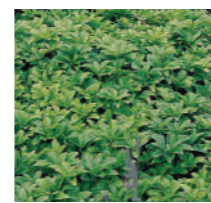
Jardin des Simples de la Collégiale Notre-Dame, Mantes-La-jolie, Frankrijk

Jardin des Innocents, Troyes, Frankrijk

Erica Hiemalis

Pachysandra terminalis

Lavendel

Festuca glauca

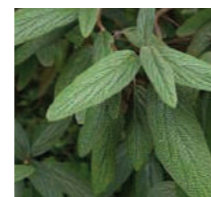
Mahonia media X. charrii

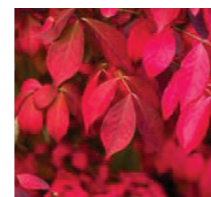
Viburnum Davidii

Hipericum calycinum

Viburnum rhytidophyllum

Euonymus alatus

Hibiscus syriacus

Viburnum X. Vanouteii

Phothinia X. fraseri

Cénothus thyrsiflorus

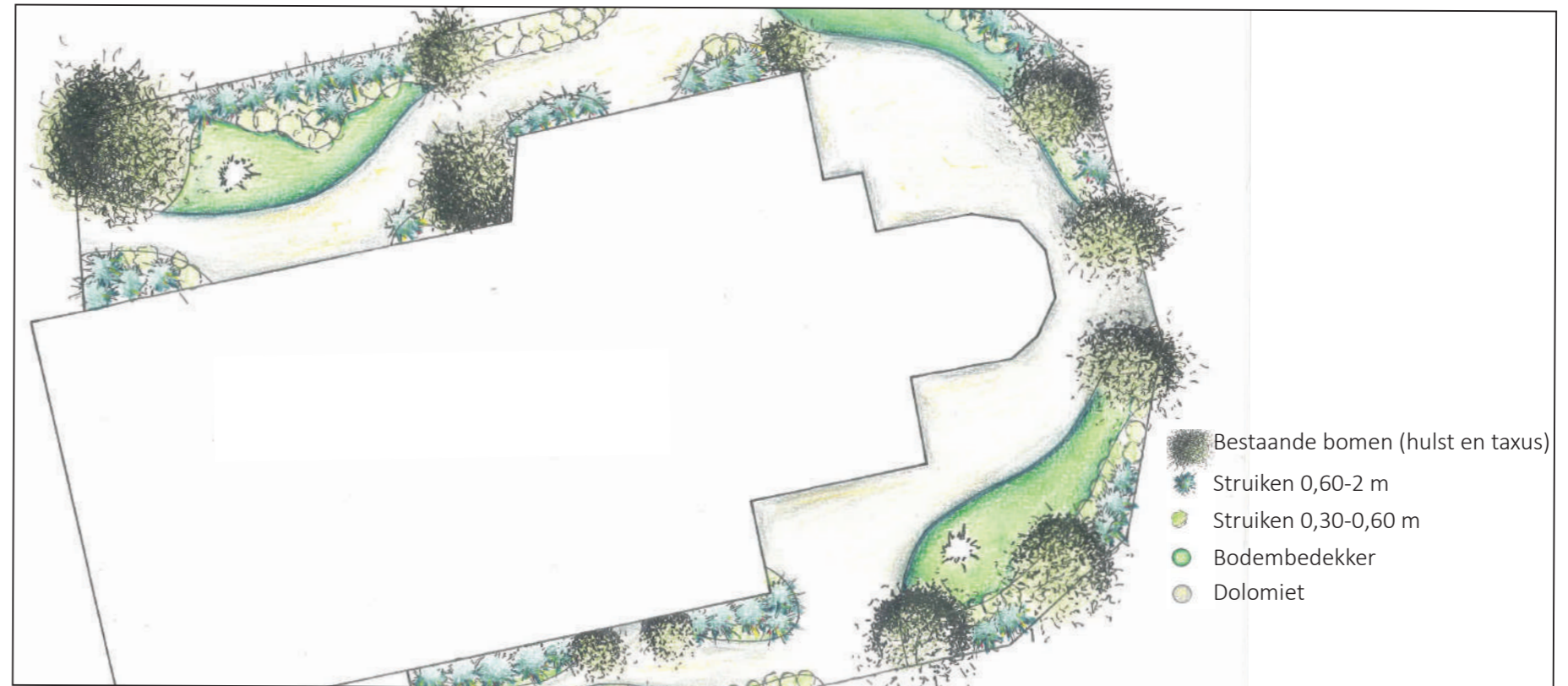

Deutzia gracilis

VARIANT 2: PROMENADE ROND DE KERK

Andere plannen (1874 en 1902) tonen iets wat lijkt op de inrichting van een grasperk en een bestraat pad rond de Collegiale, met zeer lage planten.

- Het tweede voorstel maakt gebruik van de verhoogde ligging van de Collegiale om bevoorrechte uitzichtpunten op het Dapperheidsplein en het Begijnhof te creëren.
- Er kunnen banken of kleine zitplaatsen geïnstalleerd worden, waarop de bezoekers en de gebruikers van de tuin kunnen zitten en even uitrusten.

EVOCATIE

EEN OPEN TUIN VOOR DE WIJK

De tuin van de Espace Maurice Carême (meer dan 2600 m²) vormt één van de grote groene ruimtes van de wijk. We vinden er twee kunstwerken, een fresco en een beeldhouwwerk, alsook twee moestuinbakken.

Hij is toegankelijk via de ruimte voor volwassenen van de bibliotheek of via de bar van de Espace Maurice Carême (het hek aan de zuidkant van het terrein heeft geen opening). Een groot deel van het terrein wordt niet gebruikt.

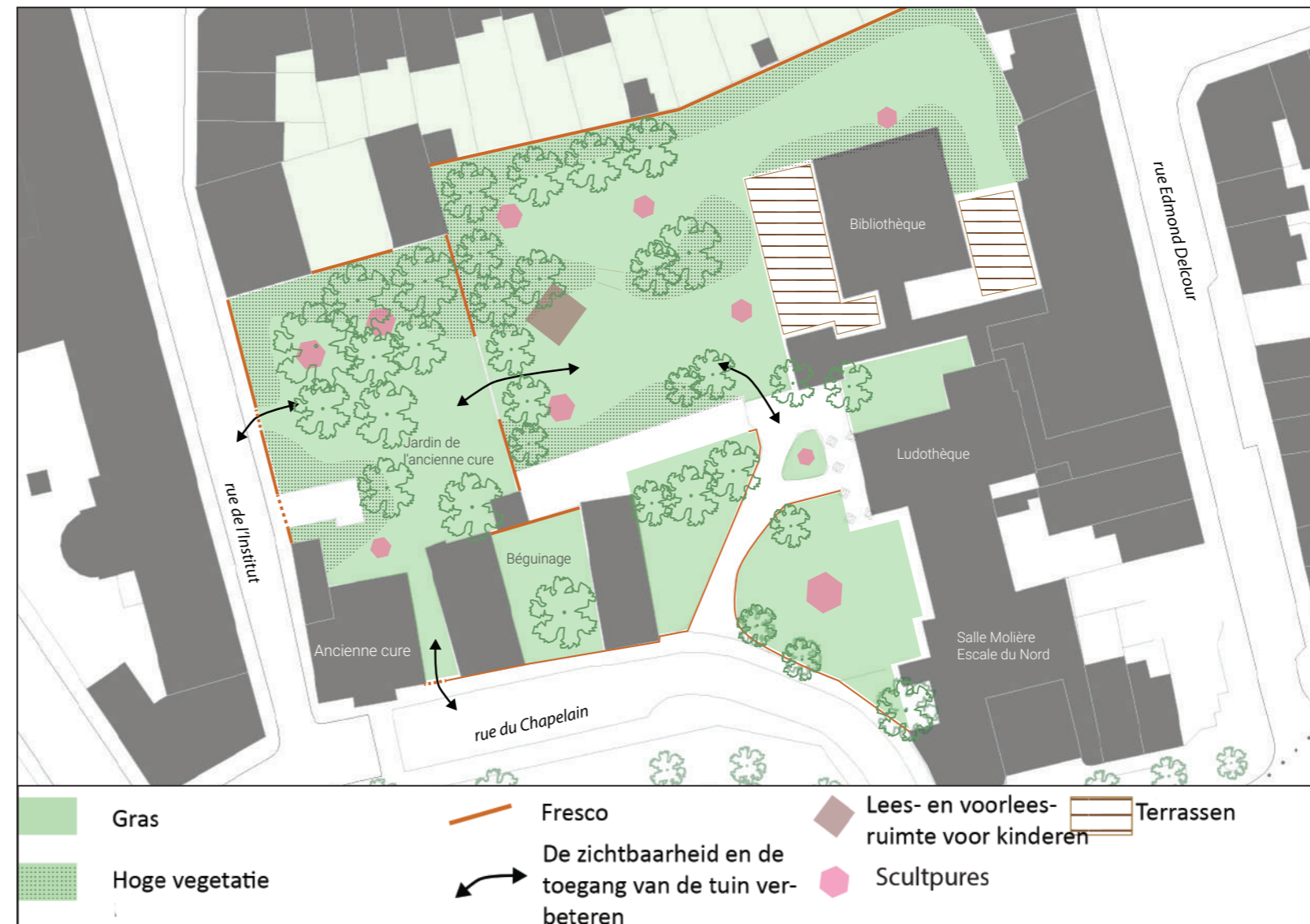
DOELSTELLINGEN EN AANBEVELINGEN

- De straat van de ingang van de Espace Maurice Carême renoveren (Cf. Fiche 2 Omgeving van de Collegiale);
- De zichtbaarheid en de toegang van de tuin verbeteren;
- De site inrichten en aanplanten om er een aangename ruimte van te maken die de andere groene ruimtes van de wijk aanvult;
- De tuin verbinden met die van de voormalige pastorie;
- Een inrichting voorstellen die samenhangt met de aangrenzende bibliotheek.

AANDACHTSPUNTEN

- De nabijheid van de aangrenzende woningen moet in aanmerking genomen worden bij de nieuwe inrichting en de keuze van de activiteiten die in de tuin georganiseerd worden, om de intimiteit en de rust van de buurtbewoners te bewaren.
- Een oplossing bieden voor een waterprobleem van het terrein (bodem regelmatig doorweekt bij regen).

Voorstel

Kunstprogramma (fresco, sculptures), Lees- en voorleesruimte voor kinderen en collectieve moestuinen (tuin van de voormalige pastorie).

Het overgrote deel van de site is niet ingericht en kan gevaloriseerd worden door plantengroei en meubilair.

Toegang tot de tuin van de voormalige pastorie via de Instituutstraat.
Bron: Google Maps

EEN CULTUURTUIN

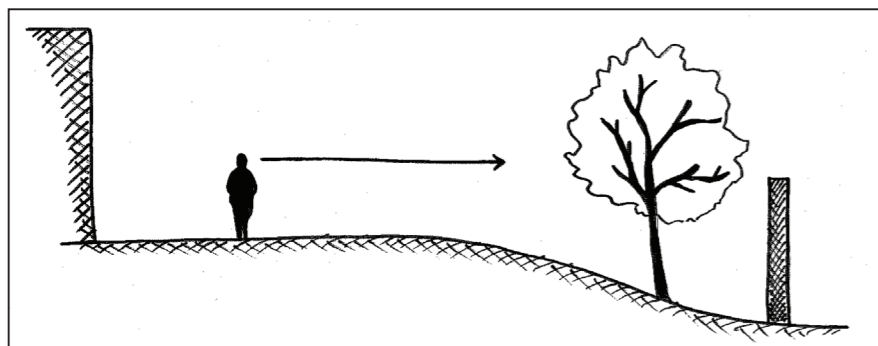
De muur rond de tuin genereert een kalmere en intiemere sfeer dan de andere groene ruimtes van de wijk. De activiteiten kunnen gericht worden op cultuur en lectuur.

- De tuin aanvullen met beeldhouwwerken: de kenmerken van de plaats (muur, verbinding met een cultureel centrum) maken hem geschikt om hem in te richten als beeldentuin;
 - Een kunstprogramma uitwerken in samenwerking en in overleg met de culturele actoren van de wijk.
 - De tuin opnemen in het culturele en toeristische parcours van het centrum.
- Lees- en voorleesruimte voor kinderen: ingericht met ludiek meubilair dat bestand is tegen slechte weersomstandigheden en altijd buiten kan blijven staan om het beheer ervan zoveel mogelijk te beperken (wordt bijvoorbeeld maar één keer per jaar binnengezet).

DE INTIMITEIT VAN DE BUREN HANDHAVEN

De vloer van de ondergrondse parking die onder een deel van de site ligt, creëert een overstek in het reliëf.

- Vegetatie planten die hoog genoeg is om het uitzicht op de binnenplaatsen van de huizen die aan de tuinmuur van de Espace Maurice Carême grenzen, te blokkeren.

Hoge vegetatie : de intimiteit van de burenhandhaven

Microbibliotheek, Montréal, Canada

Tuin van het museum Zadkine, Parijs

Fondation Maeght, Saint-Paul-de-Vence, Frankrijk

VERBINDING MET DE TUIN VAN DE VOORMALIGE PASTORIE

De site grenst aan de tuin van de voormalige pastorie (momenteel preventiedienst van de gemeente), een terrein van ongeveer 850 m2 dat momenteel braak ligt. Er is al een project van opening van de muur tussen de tuin van de pastorie en die van de Espace Maurice Carême beoogd, maar dat is zonder gevolg gebleven omdat het beheerwijzigingen inhoudt.

- Een verbinding tussen beide tuinen zou een **promenade binnen in het huizenblok** kunnen creëren, tussen de Instituutstraat en de Kapelaanstraat.
- De tuin van de voormalige pastorie omvatte vroeger een **moestuin** waarin groenten en fruit gekweekt werden, maar ook geneeskrachtige planten en bloemen om het altaar van de Collegiale te versieren. Het is een interessante site om collectieve moestuinen aan te leggen (Cf. Fiche 14 Animatie van de openbare ruimte).
- Men kan ook een **pedagogische roeping** voor de site overwegen, via installaties gewijd aan de **bewustmaking inzake milieu en biologische verscheidenheid**, bijvoorbeeld een insectenhotel, een collectieve composthoop, een stadskippenhok, enz.

Leesmeubilair voor in de tuin, Frankrijk